

ЗВІТ

про результати діяльності регіональних центрів підвищення кваліфікації
у 2023 році

 НАДС

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

ЗВІТ

про результати діяльності регіональних центрів підвищення кваліфікації у 2023 році

Система післядипломної освіти державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад в Україні визначається як самостійна, цілісна, нелінійна та складно організована система, що є невід'ємною складовою системи безперервної освіти.

Забезпечення безперервного особистісного та професійного розвитку осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, задоволення потреб державних органів та органів місцевого самоврядування у підвищенні кваліфікації персоналу є одними із основних функцій та завдань регіональних центрів підвищення кваліфікації (далі – РЦПК).

Підвищення кваліфікації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у РЦПК здійснюється з дотриманням вимог, визначених:

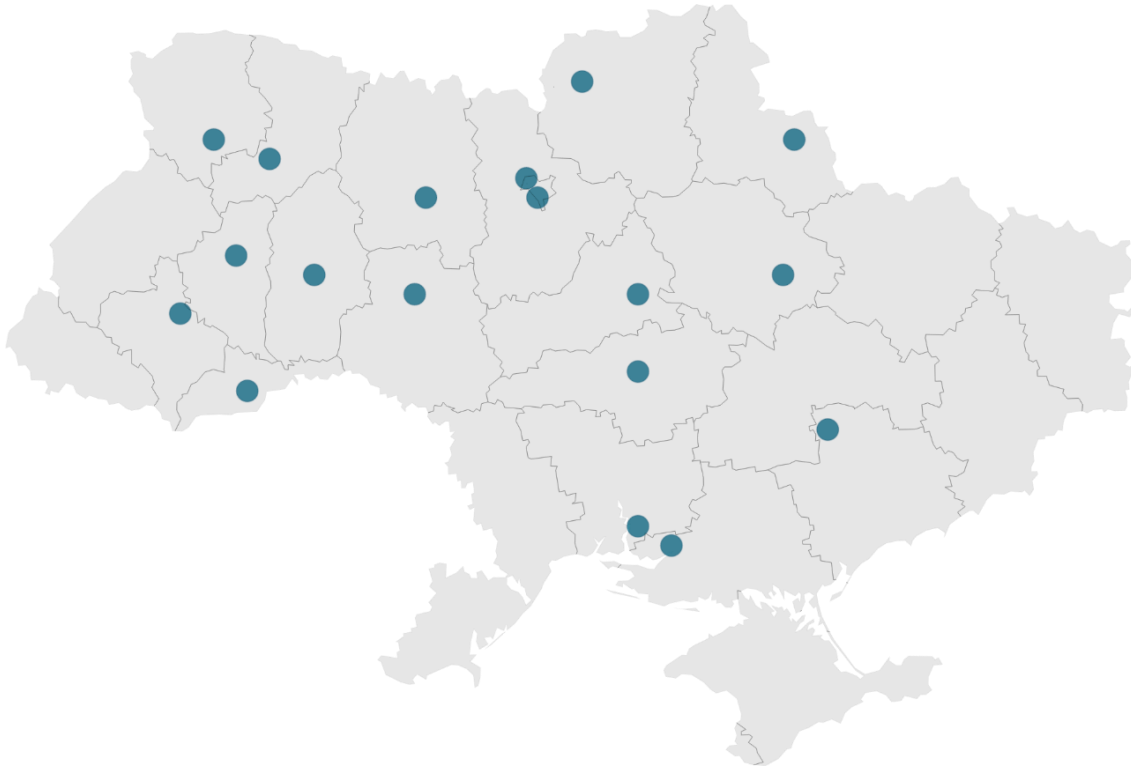
Положенням про регіональний центр підвищення кваліфікації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2004 року № 1681;

Положенням про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 06 лютого 2019 року № 106;

Вимогами до змісту і структури програм підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженими наказом НАДС від 2 листопада 2022 року № 107-22, зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 18 листопада 2022 року за № 1434/38770;

Порядком організації підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування, затвердженим наказом НАДС від 26 листопада 2019 року № 211-19, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02 січня 2020 року за № 5/34288 та ін.

У 2023 році РЦПК забезпечували організацію та проведення навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад на регіональному та місцевому рівнях за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством.

Рис. 1. Карта функціонування РЦПК, які здійснювали у 2023 році підвищення кваліфікації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого Самоврядування

У 18 РЦПК в 2023 році підвищила кваліфікацію 129 441 особа, у тому числі державні службовці, голови місцевих державних адміністрацій, їх перші заступники та заступники, посадові особи місцевого самоврядування, депутати місцевих рад та інші працівники органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (далі – учасники навчання), що на 19 901 особу (або 15,4 %) більше у порівнянні з 2022 роком і на 11 375 осіб (або 8,8 %) більше, ніж у 2021 році (до статистичних даних за 2021 рік включено інформацію щодо роботи Дніпропетровського, Львівського, Одеського та Харківського регіональних інститутів державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (далі – регіональні інститути НАДУ), які здійснювали підвищення кваліфікації учасників навчання у 2021 році).

2023	129 441
2022	109 540
2021	118 066

Рис. 2. Загальна кількість учасників навчання, які підвищили кваліфікацію у РЦПК та регіональних інститутах НАДУ у 2021-2023 роках, осіб

Учасниками навчання за програмами підвищення кваліфікації у РЦПК були 72 404 (55,94 %) державні службовці та 52 753 (40,75 %) посадові особи місцевого самоврядування (рис. 3 та 4). Також навчання за програмами підвищення кваліфікації пройшли 107 голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, 1 279 депутатів місцевих рад, 2 898 інших працівників органів виконавчої влади, державних підприємств, установ і організацій (далі – інші категорії осіб).

державні службовці	72 404
посадові особи місцевого самоврядування	52 753
голови місцевих держадміністрацій, їх перші заступники та заступники	107
депутати місцевих рад	1 279
інші категорії осіб	2 898

Рис. 3. Кількість осіб, які підвищили кваліфікацію у РЦПК у 2023 році, за категорією учасників навчання, осіб

Рис. 4. Співвідношення осіб, які підвищили кваліфікацію у РЦПК у 2023 році, за категоріями учасників навчання

Результати аналізу кількісних показників підвищення кваліфікації державних службовців у розрізі рівнів органів виконавчої влади показали, що у 2023 році навчання за програмами підвищення кваліфікації пройшли 24 041 (33,2 %) державний службовець центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів (за наявності) та 48 363 (66,8 %) державні службовці місцевих органів виконавчої влади.

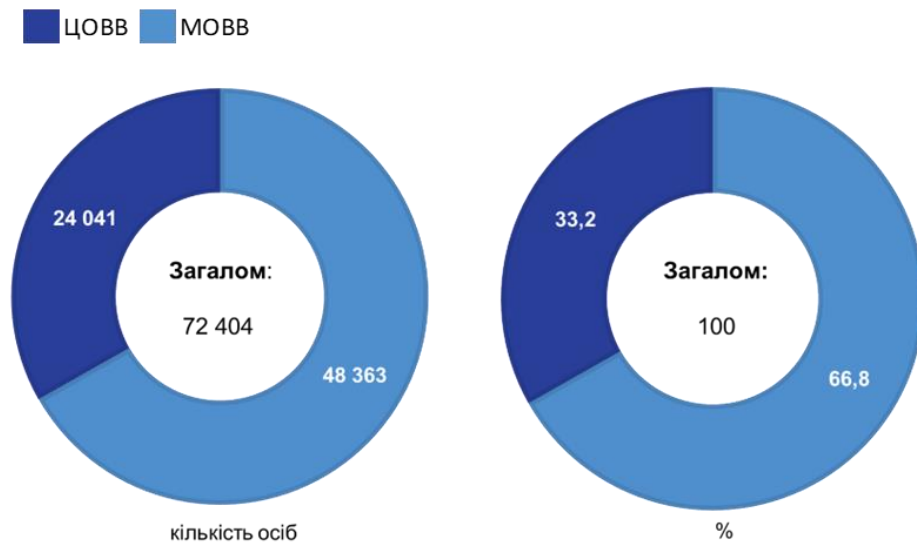

Рис. 5. Кількісне та відсоткове співвідношення державних службовців, які підвищили кваліфікацію у РЦПК у 2023 році, за рівнями органів виконавчої влади

Переважну більшість учасників навчання з числа державних службовців як центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів (за наявності), так і місцевих органів виконавчої влади становили державні службовці, які займали посади державної служби категорії «В» (далі – державні службовці категорії «В»). Загалом кількість державних службовців категорії «В», які підвищили кваліфікацію у 2023 році, становила 47 287 осіб (65,3 %), з яких: 16 717 осіб (23,1 %) – державні службовці категорії «В» центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів (за наявності), 30 570 осіб (42,2 %) – державні службовці категорії «В» місцевих органів виконавчої влади.

Кількість державних службовців категорії «Б», які підвищили кваліфікацію, становила 25 117 осіб (34,7 %), з яких: 7 324 особи (10,1 %) – державні службовці категорії «Б» центральних органів виконавчої влади та їх територіальних органів (за наявності), 17 793 особи (24,6 %) – державні службовці категорії «Б» місцевих органів виконавчої влади.

	ЦОВВ	МОВВ
Категорія Б	7 324	17 793
Категорія В	16 717	30 570

Рис. 6. Кількість державних службовців, які підвищили кваліфікацію у РЦПК у 2023 році, за рівнями органів виконавчої влади та категоріями посад державної служби, осіб

Розподіл учасників навчання за категоріями посад в органах місцевого самоврядування продемонстрував, що найбільшу частку від загальної кількості посадових осіб місцевого самоврядування, які підвищили кваліфікацію в РЦПК у 2023 році (52 753 особи), становили особи, посади яких віднесені до VI

категорії посад в органах місцевого самоврядування – 21 430 осіб (40,6 %). Другу групу за кількістю осіб, які підвищили кваліфікацію, склали посадові особи місцевого самоврядування, посади яких віднесені до VII категорії посад в органах місцевого самоврядування – 17 757 осіб (33,7 %). Третю і четверту групи склали посадові особи місцевого самоврядування, посади яких віднесені до V і IV категорій посад в органах місцевого самоврядування – 10 288 (19,5 %) і 3 246 (6,2 %) осіб відповідно. Найменшу частку становлять особи, посади яких віднесені до III категорії посад в органах місцевого самоврядування – 32 особи (0,1 %).

VII категорія	17 757
VI категорія	21 430
V категорія	10 288
IV категорія	3 246
III категорія	32

Рис. 7. Кількість посадових осіб місцевого самоврядування, які підвищили кваліфікацію в РЦПК у 2023 році, за категоріями посад, осіб

Проведений у 2023 році аналіз учасників навчання за ознакою статі показує яскраво виражений гендерний дисбаланс (частка жінок серед учасників навчання становить 79,6% (102 974 особи), тоді як частка чоловіків – лише 20,4 % (26 467 осіб).

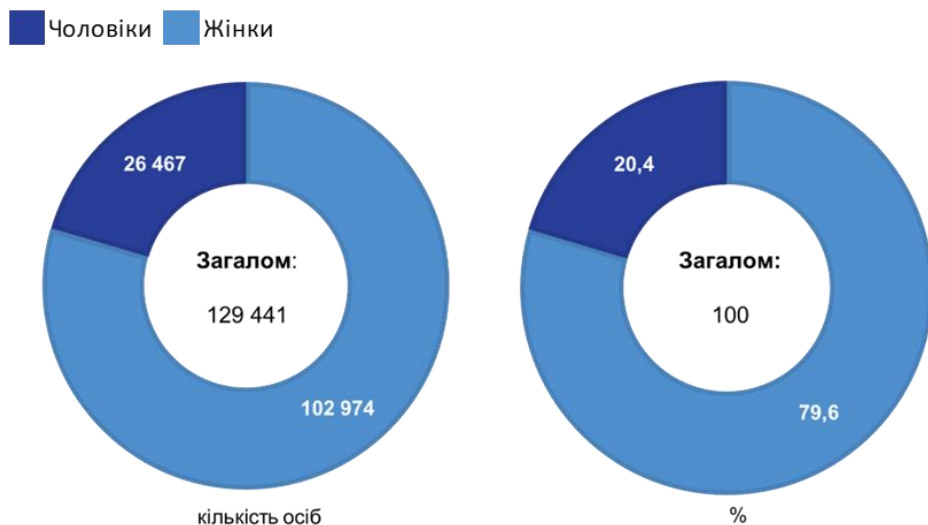

Рис. 8. Гендерний розподіл учасників професійного навчання у РЦПК у 2023 році

Упродовж звітної періоду, як і в попередні роки, зберігалась тенденція нерівномірного розподілу учасників навчання за закладами післядипломної освіти та регіонами. Так, найбільша кількість осіб, які пройшли навчання за програмами підвищення кваліфікації, зареєстрована у Волинському РЦПК і складала 18 967 осіб (14,7 % від загальної кількості учасників навчання у РЦПК),

найменша – 1 552 особи (1,2 %) – у Херсонському РЦПК, на діяльність якого найбільшою мірою вплинула російська агресія (рис. 9, 10).

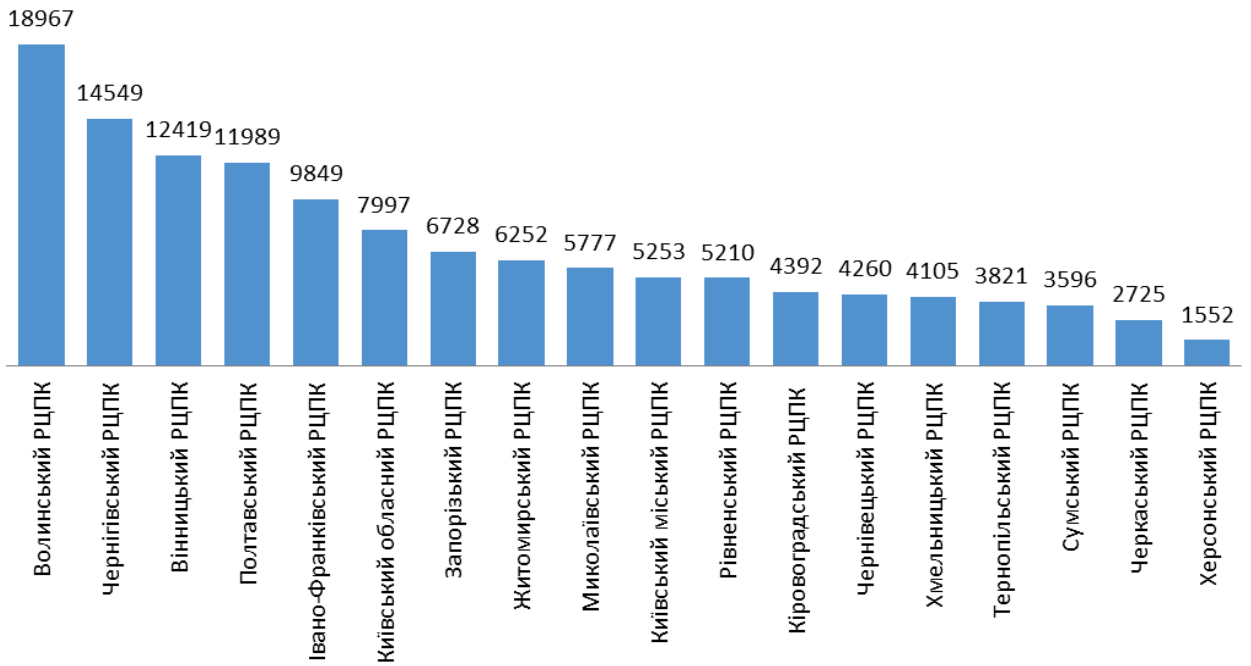

Рис. 9. Кількісний розподіл учасників навчання за РЦПК у 2023 році, осіб

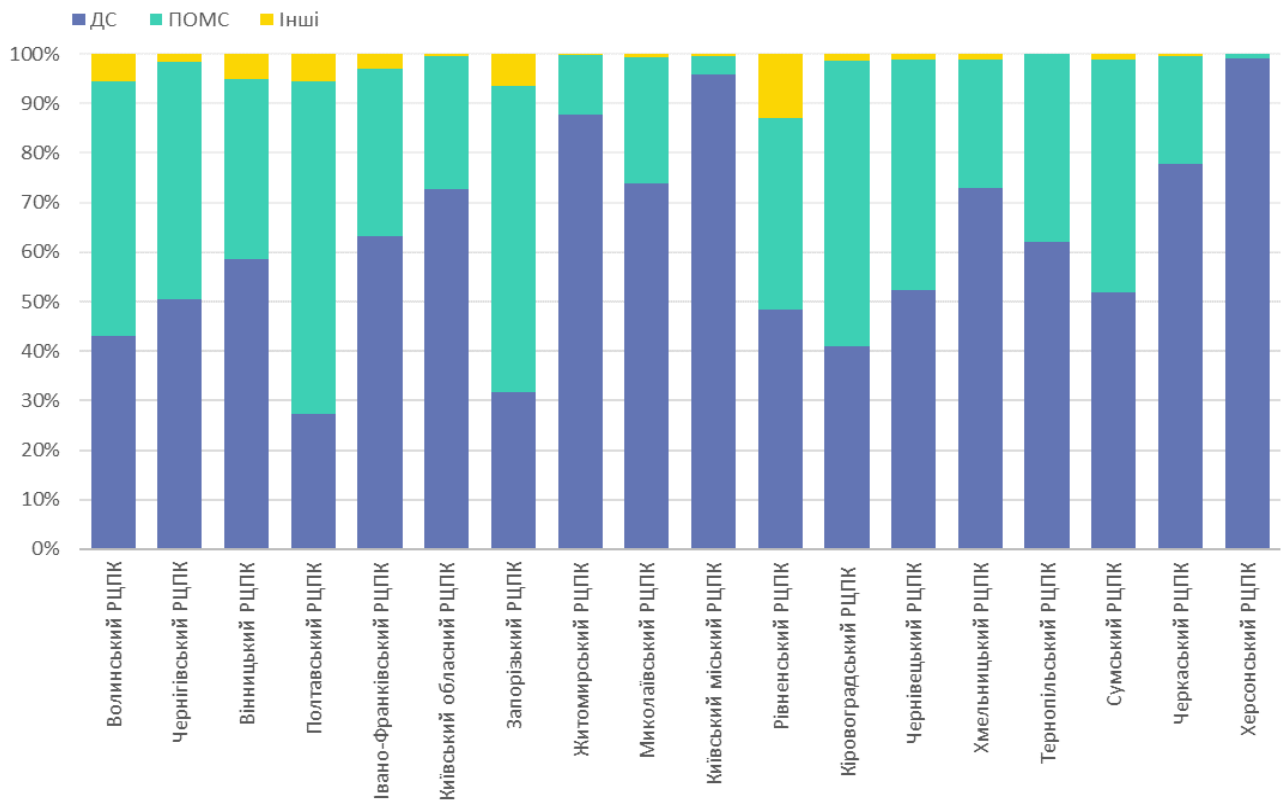

Рис. 10. Розподіл учасників навчання за РЦПК у 2023 році за категорією учасників навчання, (%)

У 2023 році підвищення кваліфікації учасників навчання здійснювалось за програмами підвищення кваліфікації, що за змістом, тривалістю та інтенсивністю навчання поділяються на загальні та спеціальні професійні (сертифікатні), загальні та спеціальні короткострокові. Зміст загальних та спеціальних програм підвищення кваліфікації, форми навчання учасників навчання визначались з урахуванням завдань, функцій, повноважень та потреб державних органів, органів місцевого самоврядування.

Навчання здійснювалось за програмами підвищення кваліфікації, розробленими РЦПК і погодженими НАДС та/або іншими замовниками відповідних освітніх послуг. Загалом у звітному періоді у РЦПК розроблено 559 програм підвищення кваліфікації, зокрема:

- загальних короткострокових – 218;
- загальних професійних (сертифікатних) – 36;
- спеціальних короткострокових – 280;
- спеціальних професійних (сертифікатних) – 25.

Рис. 11. Кількість розроблених у 2023 році РЦПК програм підвищення кваліфікації за змістом і структурою

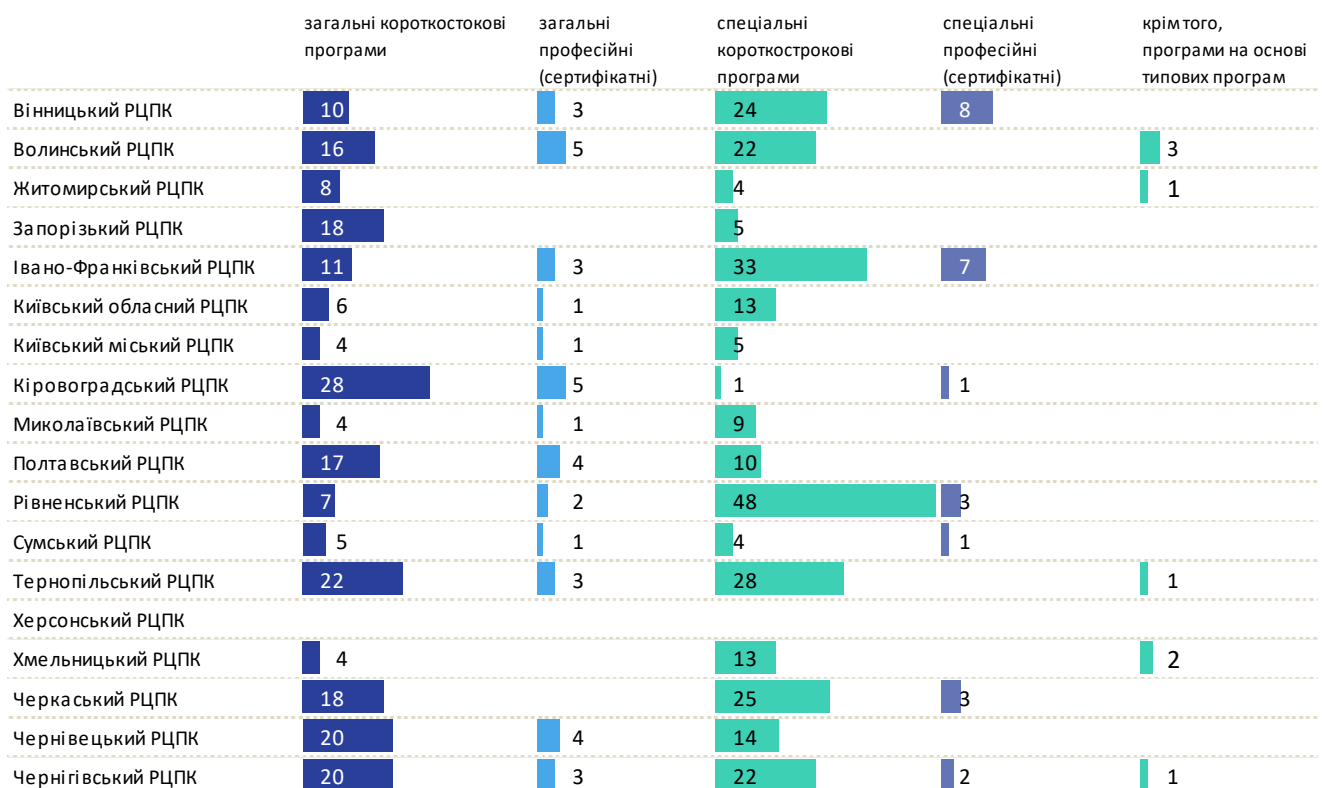

Рис. 12. Кількісний розподіл програм підвищення кваліфікації, розроблених РЦПК у 2023 році

Зміст загальних програм підвищення кваліфікації, за якими проводилось навчання у РЦПК, охоплював пріоритетні напрями (теми) підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, які щороку визначаються розпорядчим документом НАДС.

Найбільшим попитом у 2023 році користувалось навчання за загальними програмами підвищення кваліфікації за такими напрямами (темами): запобігання корупції та забезпечення доброчесності; комунікація та взаємодія; удосконалення рівня володіння державною мовою; державна політика цифрового розвитку та іншими напрямами, пов'язаними із обробкою та використанням даних. Водночас, на відміну від 2022 року, у топі навчання за загальними програмами підвищення кваліфікації з'явилися питання євроатлантичної інтеграції та інформаційної взаємодії, європейської інтеграції тощо.

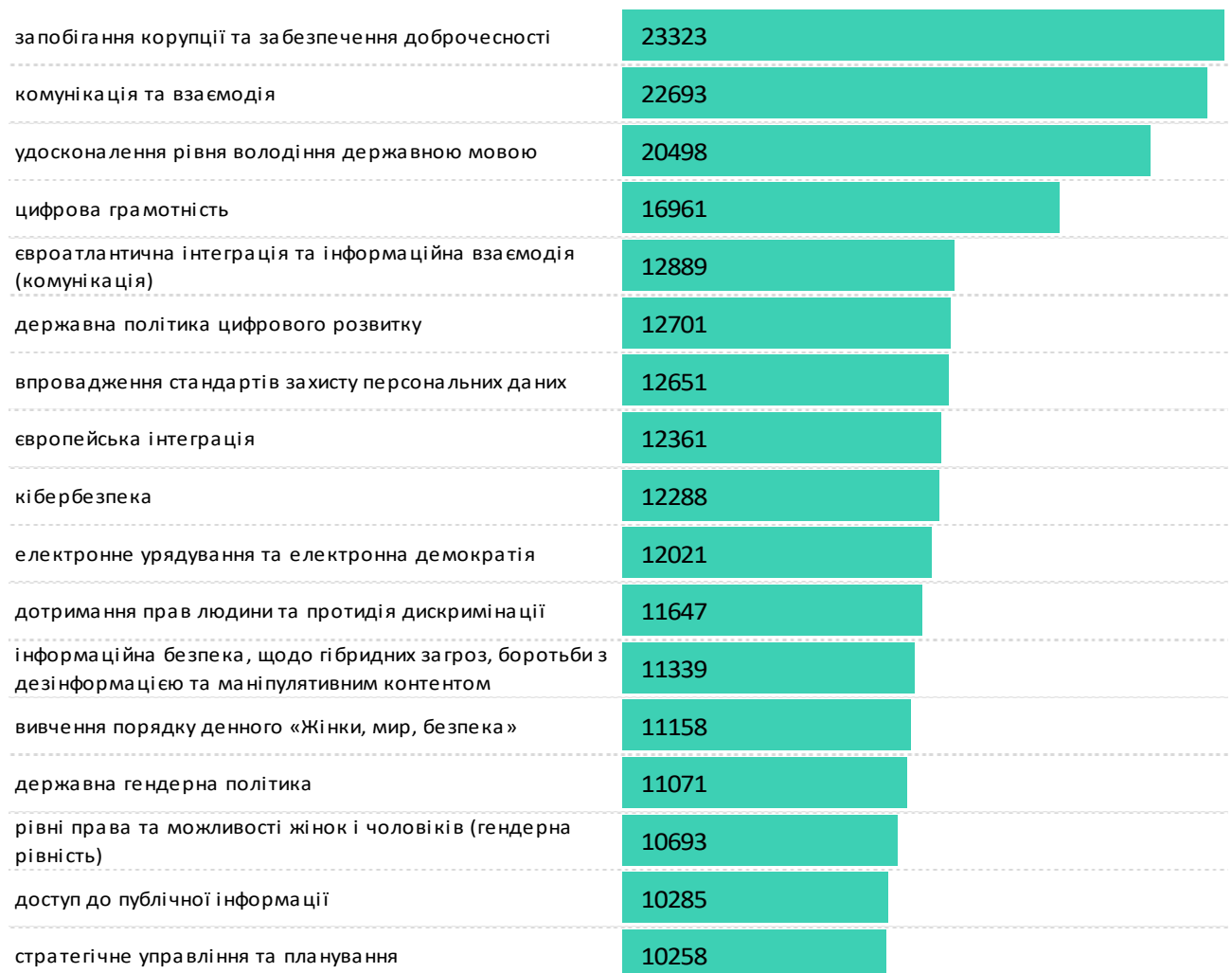

Рис. 13. Пріоритетні напрями (теми) підвищення кваліфікації за загальними програмами у 2023 році, за кількістю учасників навчання

Слід зазначити, що у 2023 році у рамках підвищення кваліфікації державні службовці навчалися за двома і більше програмами.

Загалом у звітному році у РЦПК найбільш затребуваним було навчання за загальними та спеціальними короткостроковими програмами підвищення кваліфікації. Так, навчання за загальними короткостроковими програмами пройшли 66 853 особи, спеціальними короткостроковими програмами – 49 345 осіб.

	загальні	спеціальні
короткострокові	66 853	49 345
професійні (сертифікатні)	10 969	2 274

Рис. 14. Розподіл учасників навчання, які пройшли підвищення кваліфікації у РЦПК у 2023 році, за програмами підвищення кваліфікації, осіб

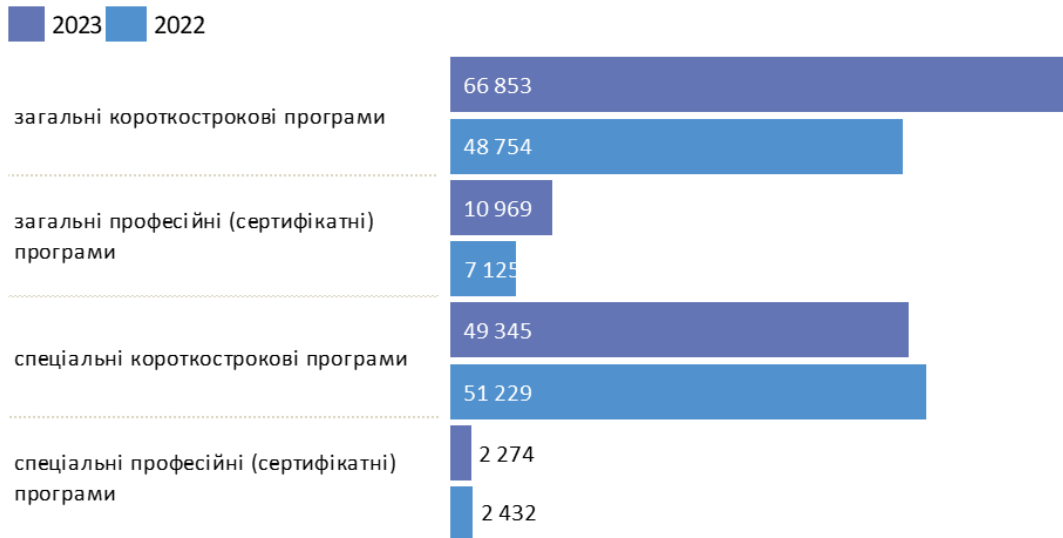
Водночас за загальними професійними (сертифікатними) програмами підвищили кваліфікацію 10 969 осіб, спеціальними професійними (сертифікатними) програмами – 2 274 особи.

Особливістю навчально-методичного забезпечення професійного навчання стало підвищення уваги НАДС до розроблення та затвердження типових загальних програм підвищення кваліфікації.

З метою забезпечення якості підвищення кваліфікації учасників навчання шляхом вироблення єдиних підходів до навчання, мети та мінімального нормативного змісту навчання, переліку освітніх компонентів (модулів/тем та контрольних заходів), їх логічної послідовності та обсягу, що забезпечує набуття визначених компетентностей для досягнення очікуваних результатів навчання, та керуючись пунктом 12 Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 лютого 2019 року № 106, НАДС станом на 1 січня 2024 року було затверджено 8 типових загальних програм підвищення кваліфікації, з яких 2 – професійні (сертифікатні).

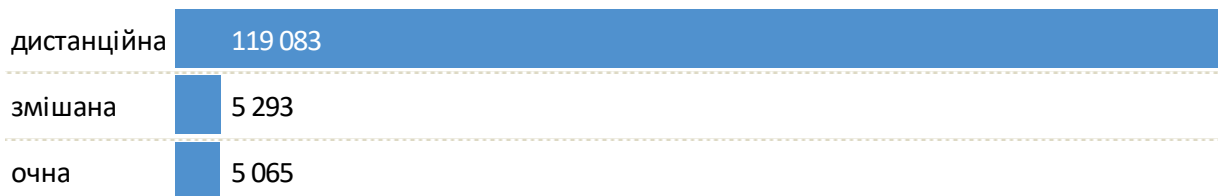
У 2023 році за типовими загальними програмами підвищення кваліфікації та програмами, розробленими РЦПК на основі типових загальних програм підвищення кваліфікації, підвищили кваліфікацію 1 640 осіб.

Аналіз показників підвищення кваліфікації показує зростання у порівнянні з 2022 роком кількості учасників навчання за усіма видами програм підвищення кваліфікації.

Рис. 15. Динаміка затребуваності підвищення кваліфікації за змістом та тривалістю програм підвищення кваліфікації у 2022-2023 роках, осіб

У 2023 році зберігалася тенденція до широкого застосування дистанційної форми навчання в діяльності РЦПК: 119 083 особи, що склало 92,0 % від загальної кількості учасників навчання, підвищили кваліфікацію саме за дистанційною формою навчання. Разом з тим 5 293 особи (або 4,1 % від загальної кількості учасників навчання) підвищили кваліфікацію за змішаною формою навчання. За програмами підвищення кваліфікації за очною формою навчання провчилися 5 065 осіб, що становить 3,9 % від загальної кількості учасників навчання.

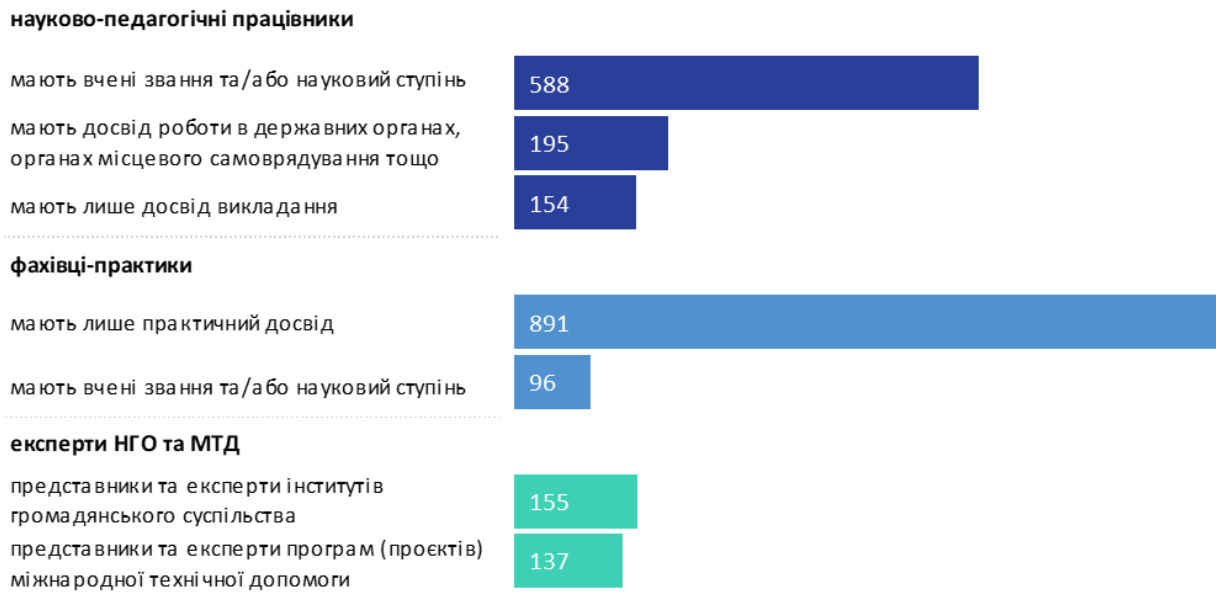

Рис. 16. Розподіл учасників навчання, які пройшли підвищення кваліфікації у 2023 році, за формою навчання, осіб

У 2023 році до навчального процесу у РЦПК було залучено 937 науково-педагогічних працівників та викладачів, 588 з яких мають науковий ступінь та/або вчене звання, 195 – досвід роботи в державних органах, органах місцевого самоврядування.

Для забезпечення зв'язку теоретичної та практичної складової підвищення кваліфікації, зокрема моделювання предметного змісту фахової діяльності учасників навчання та орієнтації навчального процесу на сучасні потреби державного управління та місцевого самоврядування, РЦПК також запрошували до викладацької діяльності фахівців, які мають практичний досвід роботи у відповідних сферах діяльності. Так, у 2023 році з цією метою до навчального процесу було залучено 891 фахівця-практика із досвідом роботи

в державних органах, органах місцевого самоврядування. Із них 96 осіб мали науковий ступінь та/або вчене звання. Крім того, у якості тренерів до проведення навчання було залучено 155 представників та експертів інститутів громадянського суспільства та 137 експертів програм (проектів) міжнародної технічної допомоги.

Рис. 17. Структура викладачів/тренерів, залучених РЦПК до проведення підвищення кваліфікації учасників навчання у 2023 році, осіб

Підвищення кваліфікації у РЦПК здійснювалось за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством. Загальний обсяг витрат на підвищення кваліфікації у 2023 році склав 72 274 400 грн, що на 8 082 084 грн (або 11,2 %) більше у порівнянні з 2022 роком. Водночас у порівнянні з 2021 роком обсяги фінансування у 2023 році зменшились на 3 101 971 грн (4,3 %) (статистичні дані за 2021 рік враховують відповідні показники щодо роботи 18 РЦПК та 4 регіональних інститутів НАДУ).

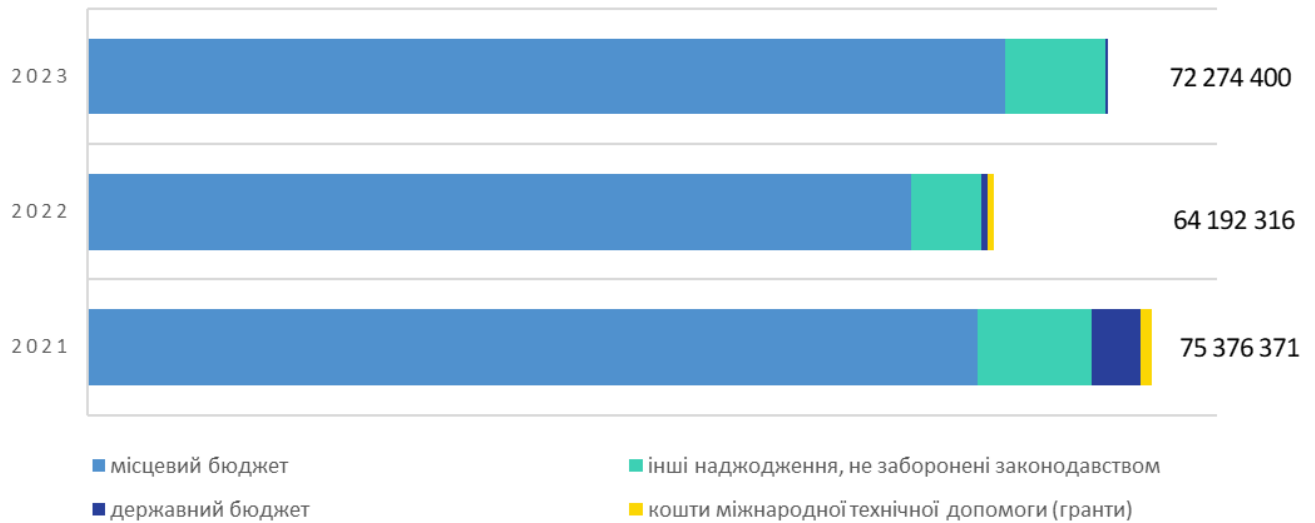

Рис. 18. Загальний обсяг фінансування підвищення кваліфікації у 2021-2023 роках, грн

Як і у попередні роки фінансування підвищення кваліфікації учасників навчання в РЦПК у 2023 році здійснювалось переважно за рахунок коштів місцевих бюджетів – 65 022 368 грн або 90,0 % від загального обсягу фінансування. Фінансування з інших джерел, не заборонених законодавством, склало 7 104 996 грн (9,8 %). Також 147 036 грн (0,2% від загального обсягу фінансування підвищення кваліфікації) було залучено з державного бюджету.

місцеві бюджети	65 022 368
інші надходження, не заборонені законодавством	7 104 996
державний бюджет	147 036

Рис. 19. Загальна структура джерел та обсягів фінансування підвищення кваліфікації у 2023 році, грн

Як показано на рис. 20, кошти державного бюджету на фінансування освітньої діяльності з підвищення кваліфікації учасників навчання отримали Чернігівський, Запорізький та Сумський РЦПК.

	місцеві бюджети	інші надходження, не заборонені законодавством	державний бюджет
Полтавський РЦПК	5 267 761	67 742	
Вінницький РЦПК	4 836 595	747 360	
Київський міський РЦПК	4 577 626	61 000	
Чернігівський РЦПК	4 163 736		22 000
Кіровоградський РЦПК	4 065 856	71 063	
Миколаївський РЦПК	4 057 200	396 785	
Черкаський РЦПК	4 041 945	19 194	
Волинський РЦПК	3 932 628	1 775 088	
Київський обласний РЦПК	3 845 591	361 671	
Запорізький РЦПК	3 627 570	133 725	52 740
Тернопільський РЦПК	3 611 526	63 560	
Івано-Франківський РЦПК	3 561 000	494 780	
Рівненський РЦПК	3 253 358	267 656	
Хмельницький РЦПК	3 034 375	638 474	
Чернівецький РЦПК	2 789 928	145 932	
Сумський РЦПК	2 692 231		72 296
Житомирський РЦПК	2 077 599	1 808 666	
Херсонський РЦПК	1 585 842	52 300	

Рис. 20. Обсяги та джерела фінансування підвищення кваліфікації в РЦПК у 2023 році, грн

Виключно за рахунок коштів місцевого та державного бюджетів у 2023 році здійснювали свою діяльність Чернігівський та Сумський РЦПК.

ВИСНОВКИ

У 2023 році РЦПК продемонстрували свою спроможність і важливе місце у національній системі підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, належним чином відреагувавши на потреби державних органів та органів місцевого самоврядування щодо навчання персоналу у складній військово-політичній ситуації в країні.

Проведений аналіз діяльності РЦПК показав, що попри кардинальні зміни обсягів і структури доходів бюджетів, їх видатків, що пов'язані із вторгненням російської федерації на територію незалежної України у 2022 році, подальше розгортання бойових дій в Південних та Східних регіонах країни і, як результат, зростання потреб у бюджетних ресурсах для боротьби з агресором та відновлення пошкоджених активів, у порівнянні з 2022 роком обсяг фінансування підвищення кваліфікації учасників навчання збільшився на 11,4%. Зменшення обсягу рівня фінансування на 4,3% у порівнянні із 2021

роком пов'язане із відсутністю видатків на професійне навчання у НАДУ та її регіональних інститутах у зв'язку із їх ліквідацією.

Фінансування РЦПК на підвищення кваліфікації учасників навчання у 2023 році здійснювалось переважно за рахунок коштів місцевих бюджетів (90,0 % від загального обсягу фінансування). Також РЦПК укладали договори на надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації із державними органами та органами місцевого самоврядування.

Загалом у порівнянні з 2022 роком кількість учасників навчання збільшилась на 15,4 % (або 19 901 особу). Завдяки активному впровадженню технологій дистанційного навчання в організацію навчального процесу за дистанційною формою навчання підвищили кваліфікацію 119 083 особи, що склало 92 % від загальної кількості учасників навчання.

За традицією в РЦПК велика увага приділялась методичному забезпеченню професійного навчання, зокрема змісту програм підвищення кваліфікації. В основу концепції формування тематики програм підвищення кваліфікації було закладено принцип практичної орієнтованості навчання з урахуванням військово-політичних, соціальних та економічних чинників, а також індивідуальних потреб учасників навчання, зокрема, в умовах воєнного стану та урахуванням потреб у навчанні у післявоєнний період.

У 2023 році зберігся попит на програми підвищення кваліфікації, які охоплюють як загальні питання державного управління та місцевого самоврядування, так і питання удосконалення особистісних та професійних компетентностей.

Водночас на відміну від 2022 року, у топі навчання за загальними програмами підвищення кваліфікації з'явилися питання євроатлантичної інтеграції та інформаційної взаємодії, європейської інтеграції тощо.

У 2023 році РЦПК продовжили роботу над забезпеченням виваженого балансу між теоретичною підготовкою та розвитком практичних навичок учасників навчання. У 2023 році з цією метою до навчального процесу було залучено 891 фахівця-практика із досвідом роботи в державних органах, органах місцевого самоврядування. Крім того, у якості тренерів до проведення навчання було залучено 155 представників та експертів інститутів громадянського суспільства та 137 експертів програм (проектів) міжнародної технічної допомоги.

Ураховуючи виклики, що виникають у зв'язку з воєнною агресією російської федерації, а також орієнтуючись на завдання щодо підготовки резерву працівників державних органів для роботи на деокупованих територіях України та потреби державних органів та органів місцевого самоврядування у навчанні персоналу щодо післявоєнного відновлення України, система професійного навчання має зосередитися на збереженні та розвитку потенціалу РЦПК, які здійснюють підвищення кваліфікації державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

Серед перспективних напрямів діяльності НАДС у цій сфері залишається робота над збереженням мережі закладів освіти, які надають послуги з

підвищення кваліфікації, та посиленням їх інституційної спроможності, забезпеченням якості професійного навчання в умовах воєнного стану, розробленням інноваційних продуктів для професійного навчання, залученням кращого іноземного досвіду.

З прийняттям нового Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (№ 3077-IX), який, закріплюючи принцип професіоналізму, вперше в системі правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування встановив одним із обов'язків службовця місцевого самоврядування постійно підвищувати рівень професійної компетентності, НАДС працює над удосконаленням механізмів правового регулювання забезпечення безперервності, обов'язковості, плановості професійного розвитку посадових осіб місцевого самоврядування з урахуванням результатів визначених ними потреб у професійному навчанні.

Для забезпечення єдиних підходів до підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, вперше призначених на посади в органах місцевого самоврядування, вперше обраних на виборну посаду (для підвищення кваліфікації протягом року після призначення/набуття повноважень), НАДС також буде забезпечено розроблення та затвердження відповідно до законодавства типових програм підвищення кваліфікації зазначених категорій посадових осіб місцевого самоврядування.

Розвиток міжнародного співробітництва у сфері підвищення кваліфікації учасників навчання, обмін досвідом, академічна мобільність, навчання представників та керівників РЦПК щодо ефективної організації внутрішнього моніторингу якості професійного навчання, ефективного менеджменту закладу освіти – це ті напрями діяльності НАДС, над якими буде продовжено роботу для забезпечення інституційної стійкості та посилення спроможності РЦПК.